

JANINA TATAJ

ur. 1920; Lublin

BIOGRAM ŚWIADKA HISTORII

Janina Tataj urodziła 10 lutego 1920 roku w Lublinie jako Złata Akierman. Od urodzenia nazywana była Zosią. Ojciec zmarł na gruźlicę w wieku 27 lat, gdy pani Janina miała 3,5 roku. Matka Mindla, z domu Fuks, po śmierci męża przez osiem lat była wdową. Potem wyszła za mąż za Icchaka Bessa. Janina Tataj miała młodszego o dwa lata brata i potem, gdy mama wyszła ponownie za mąż, urodził się drugi brat – Daniel Bess. Rodzina mieszkała w Lublinie przy ulicy Lubartowskiej 8, następnie przy Lubartowskiej 15.

Pani Janina chodziła do żydowskiej szkoły powszechnej przy ulicy Niecałej, następnie przy ulicy Lubartowskiej 18. W wieku 15 lat, za namową Rywki Wajs, przyłączyła się do dziecięcej organizacji komunistycznej Pionier. Chodziła również na kursy organizowane przez PPS.

Materialnie rodzinie powodziło się dobrze, w domu była służąca, która gotowała i sprzątała. Matka miała skład hurtowy materiałów. W czasie kryzysu w 1929 roku interes bardzo ucierpiał – matka zbankrutowała, straciła sklep i miała długi w urzędzie skarbowym. Po ślubie z Icchakiem Bessem otworzyli nowy interes, sklep spożywczy – owocarnię przy ulicy Lubartowskiej 11. W czasie okupacji w sklepie zatrudnionych było trzech Żydów.

Do wybuchu II wojny światowej pani Janina i jej młodszy brat pomagali rodzicom w prowadzeniu sklepu. Kiedy wybuchła wojna brat uciekł do Lwowa, następnie był zesłany do obozu, a po zwolnieniu z obozu zamieszkał w Kokandzie w Uzbekistanie. Tam poznał swoją żonę, Żydówkę z Białorusi, z którą miał dziecko. Do Polski wrócił w 1947 roku.

W czasie okupacji niemieckiej, by ustrzec się przed wysiedleniem, pani Janina wystarała się o zaświadczenie, że pracuje u Niemców. Przez cały czas, aż do likwidacji getta na Majdanie Tatarskim, pracowała w ogrodach i szklarniach przy ulicy Narutowicza. Pani Janina uratowała się, ponieważ przypadkiem, ostatniego dnia przed likwidacją getta na Majdanie Tatarskim, została na noc u zaprzyjaźnionej Polki. Gdy 9 listopada rano zobaczyła otoczone przez Niemców getto wróciła do Lublina i ukryła się na noc w piwnicy przy ulicy Narutowicza. Następnego dnia, otrzymawszy wcześniej od znajomej Polki metrykę jej zmarłej kuzynki, wyjechała z Lublina pociągiem do Warszawy. Za radą obcego Polaka udała się na ulicę Targową w Warszawie i zgłosiła do wyjazdu na roboty do Niemiec. W Niemczech, aż do

wyzwolenia, pracowała jako Polka w fabryce amunicji w Treuenbrietzen, 50 kilometrów od Poczdamu.

Po wyzwoleniu pani Janina wróciła do Polski, najpierw do Łodzi, a następnie zamieszkała w Warszawie, gdzie poznała swojego męża. Do Lublina przyjechała tylko na kilka dni w 1945 roku. Wyjechała z Polski w 1959 roku bezpośrednio do Izraela. Po przyjeździe, przez 4 lata mieszkała w Ma'abara – obozie przejściowym dla imigrantów. Mieszkała w Holonie. Na emeryturze, w wieku 79 lat, zaczęła malować. Pani Janina Tataj zmarła w 2007 roku.

Autor biogramu	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"